

FUNKCJE PRYMARNE

SSANIE, ŻUCIE, GRYZIENIE,
ODDYCHANIE, POZYCJA SPOCZYNKOWA
JĘZYKA I POŁYKANIE W TERAPII
LOGOPEDYCZNEJ

TERAPIA LOGOPEDYCZNA

to nie tylko praca nad prawidłową artykulacją!

Obejmuje też często szereg działań, zmierzających do poprawy funkcjonowania czynników wpływających na prawidłową artykulację, czyli zmianę funkcji prymarnych!

GÓRA LODOWA

TERAPII LOGOPEDYCZNEJ

LOGO-EDU FUN

wykonana - Katarzyna Tandecka

POŁYKANIE

- **Przetrwały niemowlęcy/infantylny sposób połykania:**

- język leży na dnie jamy ustnej
- język by przesunąć treść pokarmową napiera na dolne zęby, wychodząc przed nie
- policzki i wargi się napinają

- **Dojrzały (dorosły) sposób połykania:**

- podczas połykania czubek języka jest uniesiony do góry, na wałku dziąsłowym, boki języka stykają się z wewnętrzną powierzchnią zębów bocznych

- **Przekształcanie typu połykania:**

- początek ok. 18 m.ż.
- powinno ukształtować się w granicach 3-4 r.ż.

Przyczyny nieprawidłowego połykania

- zbyt długie karmienie pożywieniem papkowatym,
- zbyt długie karmienie z butelki,
- zbyt długie dawanie dziecku smoczka,
- obniżone napięcie mięśniowe w obrębie mięśni aparatu artykulacyjnego,
- skrócone wędzidło języka.

Pozycja spoczynkowa języka

PRAWDIŁOWA POZYCJA SPOCZYNKOWA JĘZYKA

Język jest szeroki i spoczywa za górnymi siekaczami. Jest również przywarty do podniebienia w $\frac{3}{4}$ długości jego przedniej powierzchni grzbietowej.

NIEPRAWIŁOWA POZYCJA SPOCZYNKOWA JĘZYKA

Język jest ułożony na dnie jamy ustnej.

Konsekwencje nieprawidłowej pozycji spoczynkowej języka

- język, który nie przyjmuje pozycji w-h, leży na dnie jamy ustnej, uniemożliwia prawidłową pionizację języka,
- język na dnie jamy ustnej obciąża żuchwę, przez co sprzyja ustnemu torowi oddechowemu,
- nieprawidłowe połykanie,
- wady artykulacyjne.

SSANIE, GRYZIENIE, ŻUCIE I POŁYKANIE

SSANIE, GRYZIENIE, ŻUCIE I POŁYKANIE

- Niemowlę nie ma innej możliwości do usprawniania narządów mowy niż poprzez ćwiczenie ich podczas jedzenia i oddychania, a także wokalizacji, głużenia i gaworzenia. Za jedzenie i mówienie odpowiedzialne są te same mięśnie, które mają wpływ na rozwój aparatu artykulacyjnego i w konsekwencji rozwój mowy. Wobec tego niesamowicie ważne jest to, jakie produkty spożywa niemowlę, a także z czego pije. Im lepszy trening związany ze zdobywaniem nowych doświadczeń związanych z czynnościami jedzenia i picia przejdzie dziecko, tym lepiej będzie przygotowane do artykulacji.

SSANIE, GRYZIENIE, ŻUCIE I POŁYKANIE

- Podczas karmienia piersią pracuje o wiele więcej mięśni twarzy niż podczas karmienia butelką, ponieważ **piers matki dopasowuje się do ust dziecka, a nie odwrotnie**. Poprzez codzienne karmienie piersią, które trwa co najmniej 6 miesięcy, niemowlę utrwala pewne ruchy narządów artykulacyjnych, które później wykorzystuje chociażby podczas połykania.
- **Kiedy należy odstawić butelkę ze smoczkiem?**
Według zaleceń WHO, po ukończeniu przez dziecko 1. roku życia nie należy podawać dziecku pokarmów/płynów przez butelkę ze smoczkiem.

SSANIE, GRYZIENIE, ŻUCIE I POŁYKANIE

- Jakie mogą być konsekwencje długotrwałego picia przez butelkę ze smoczkiem?

Dziecko powyżej 1. roku życia pijąc z butelki ze smoczkiem (lub z butelki z twardym ustnikiem tzw. kubka niekapka czy butelki z dzióbkiem):

- utrwała niemowlęcy typ połykania
- nie ćwiczy prawidłowego sposobu oddychania
- utrwała odruch ssania, który powinien już zaniknąć w okresie poniemowlęcym

Takie długotrwałe używanie smoczka może prowadzić do **wad zgryzu**, których konsekwencją mogą być wady wymowy (najczęściej międzyzębowa realizacja głosek).

SSANIE, GRYZIENIE, ŻUCIE I POŁYKANIE

- **Picie z kubka otwartego**

Próby picia z kubka otwartego, który początkowo trzymany jest przez osobę dorosłą, można rozpocząć już po 6. miesiącu życia z tym, że doskonalenie tej umiejętności następuje wraz z rozwojem psychoruchowym dziecka, czyli gdy dziecko już stabilnie i samodzielnie siedzi.

- **Dziecko podczas picia z kubka otwartego uczy się nowych umiejętności:**

- pobiera płyn w sposób sekwencyjny, płynny, a także skoordynowany z oddychaniem
- uczy się dojrzałego typu połykania (koniec języka opiera się na przedniej części podniebienia łuków zębowych)
- Prawidłowy sposób połykania warunkuje dojrzały typ połykania, prawidłową pozycję spoczynkową języka, a także przygotowanie do realizacji głosek dźwiękowych.

SSANIE, GRYZIENIE, ŻUCIE I POŁYKANIE

- **Brak umiejętności gryzienia i żucia powoduje:**
 - nieprawidłowo rozwinięte uzębienie , np. stłoczenie zębów
 - obniżenie napięcia mięśniowego warg, języka, policzków
 - nadwrażliwość jamy ustnej
 - brak stymulacji czynności żuchwy
 - wady zgryzu
 - infantylne (niedojrzałe) połykanie, brak ruchów lateralnych języka
 - serwowanie dziecku wodnistych i papkowatych pokarmów bez grudek i twardszych kawałków skutkuje wykształceniem się zbyt wąskich łuków zębowych. Rozdrobniony pokarm nie wymusza na dziecku odruchu żucia i gryzienia – może być od razu połykany.

**TO WŁAŚNIE GRYZIENIE I ŻUCIE STYMULUJE KOŚCI
SZCZĘKI DO ROZBUDOWY I KSZTAŁTUJE ZGRYZ**

Konsystencja **posiłków** a rozwój mowy dziecka

Zbyt długie podawanie dziecku zmiksowanych (papkowatych) **posiłków** wpływa negatywnie na rozwój mowy, bowiem **ssanie**, **gryzienie** oraz **żucie** to pierwszy, naturalny trening narządów mowy każdego człowieka. Dla właściwego rozwoju tych narządów ważna jest zatem konsystencja **jedzenia**, które podajemy dziecku.

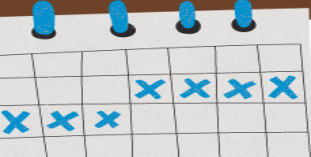
Wybierz **różnorodne!**

Brak umiejętności **gryzienia** i **żucia** może powodować:

- nieprawidłowo rozwinięte uzębienie
- obniżenie napięcia mięśniowego warg, języka i policzków
- nadwrażliwość jamy ustnej
- brak stymulacji czynności żuchwy
- wady zgryzu
- infantylne połykanie

PANILOGOPEDYCZNA
PAULINA MISTAL

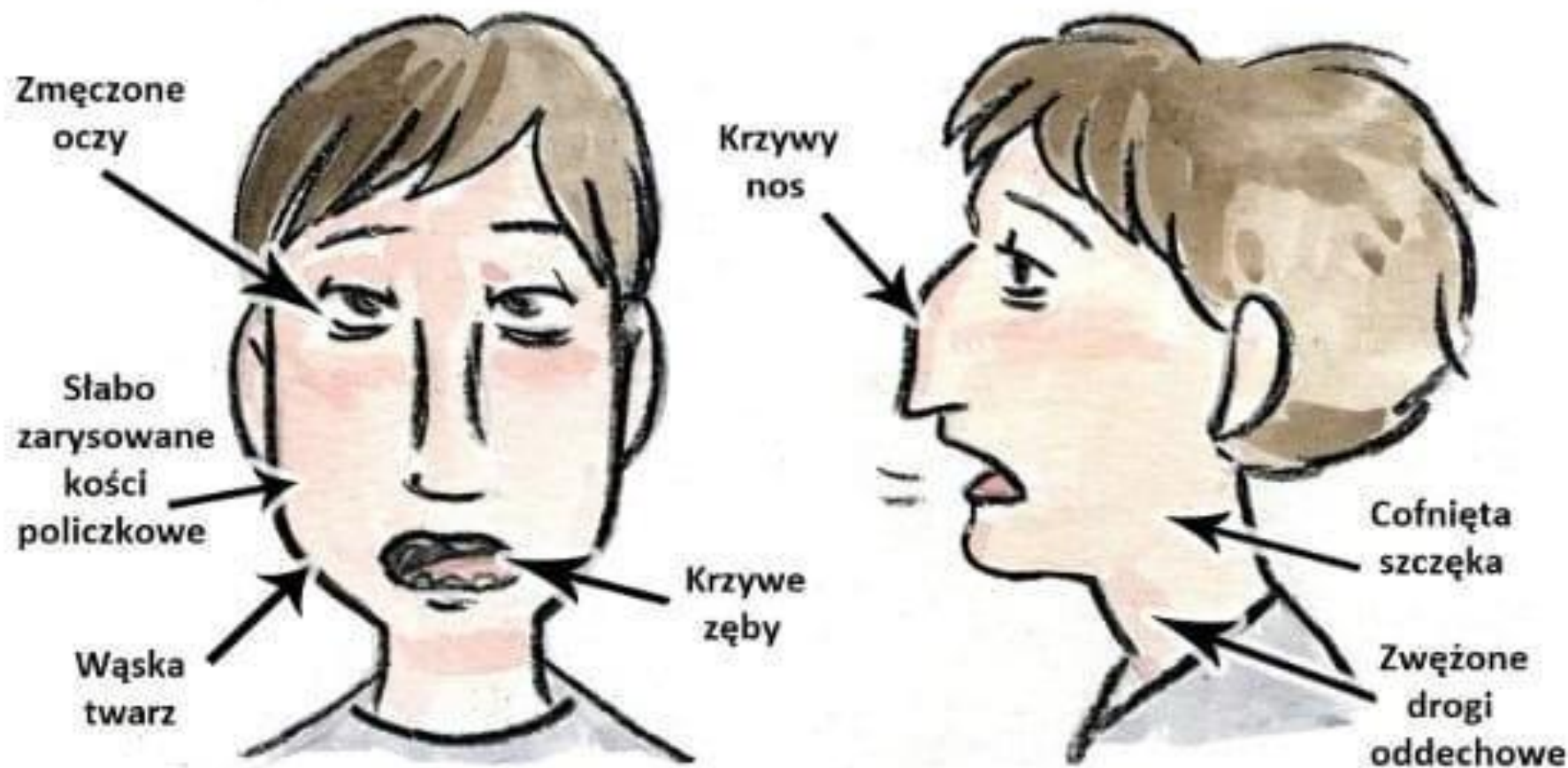

KIEDY? Nauka **żucia** naturalnie najlepiej przebiega pomiędzy 6. a 10. ms. ż., a nauka **gryzienia** do końca 2. r. ż.

Dlaczego oddychanie jest takie ważne?

- Tylko oddychając przez nos dziecko ma zapewnioną naturalną ochronę przed infekcjami górnych dróg oddechowych. W nim powietrze zostaje odpowiednio nawilżone i oczyszczane. Taki sposób oddychania, to nie tylko ***ochrona przed infekcjami górnych dróg oddechowych***, ale również ***stymulacja prawidłowego rozwoju części twarzowej czaszki oraz narządu żucia***.
- Nieprawidłowe, długotrwałe oddychanie przez usta, może doprowadzić do poważnych zmian w układzie kostno-szkieletowym człowieka. Mówiąc prościej- wygląd twarzy naszego dziecka, zależy od sposób oddychania .
- Oddychanie przez usta zaburza symetrię i proporcje twarzy.

Konsekwencje nieprawidłowego oddychania przez usta

ODDYCHANIE

- **Przyczyny nieprawidłowego oddychania:**
 - obniżone napięcie mięśniowe
 - częste infekcje górnych dróg oddechowych
 - alergie
 - powiększone migdały
 - parafunkcje (nawyki ruchowe narządu żucia), np. ssanie palca
 - smoczek, karmienie butelką przez długi czas
 - skrócone wędzidełko górnej wargi, języka
 - wady zgryzu (np. zgryz otwarty)
 - nawyki (pozostałość choroby, np. powiększonego migdała gardłowego)

Jak powinno się prawidłowo oddychać?

- To nos służy do oddychania! Powinniśmy robić wdech i wydech tylko przez nos, zaś wargi powinny być zamknięte.
- **Możemy oddychać przez usta, gdy:**
- wykonujemy intensywny wysiłek fizyczny (ćwiczymy, biegamy i potrzebujemy więcej tlenu);
- dużo i szybko mówimy, opowiadamy;
- mamy zapchany nos z powodu przeziębienia, alergii; mamy powiększony trzeci migdał i zatkany tor nosowy.

Konsekwencje oddychania ustami

- częste choroby i infekcje
- powiększone migdałki, nawracanie migdałków
- nieprawidłowe połykanie
- wysokie podniebienie
- drażliwość i wzmożone reakcje na stres
- trudności w koncentracji
- brak pionizacji języka
- wiotka i krótka warga górna
- wady zgryzu
- obniżenie napięcia warg

DZIĘKUJE ZA UWAGĘ

Aneta Gumieniak-Zduniuk